

Nader onderzoek flora Emplacement Lage Zwaluwe

Arnhem, 29 juni 2016

Colofon

Titel : Nader onderzoek Flora
 Subtitel : Emplacement Lage Zwaluwe

Projectnummer : 16.029
 Datum : 29 juni 2016

Veldonderzoek : A. Zandstra en T. Kooij
 Auteur(s) : A. Zandstra

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : ProRail
 Contactpersoon : H. van Dijken

Bezoekadres : Tivolilaan 205
 Postbus : 2
 Postcode : 6800 AA Arnhem
 Telefoon : 026-8454583

info@ekoza.nl
 www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
3. Gebiedsbeschrijving	7
3.1 Gebiedsbeschrijving.....	7
3.2 Voorgenomen ingreep	9
4. Onderzoeksmethode.....	10
4.1 Uitwerking en rapportage	10
5. Resultaten	12
6. Conclusies.....	13
Bronnen	14
Literatuur	14
Websites	14
Bijlage 1: Werkprotocol	

1. Inleiding

Op het emplacement Lage Zwaluwe zullen een aantal brandveiligheidsmaatregelen worden aangelegd. Er zullen twee opstelplekken tegen de calamiteitenweg worden gecreëerd en een keerlus. Daarnaast komen nog enkele kleine voorzieningen tegen en onder het spoor, zoals een brandkraan, een pompput, een vulput en een blusleiding. Door Ekoza is een ecologische quickscan uitgevoerd (rapport Quickscan flora en fauna emplacement Lage Zwaluwe, Noord-Brabant, projectnummer 15.126 van 4 januari 2016). Het resultaat van dit onderzoek is dat er beschermde planten voor kunnen komen. De geplande werkzaamheden kunnen negatieve effecten veroorzaken op eventueel aanwezige beschermde soorten. Hier dient tijdens de uitvoering rekening mee te worden gehouden.

ProRail heeft aan ecologisch adviesbureau Ekoza gevraagd de beschermde planten op te sporen, deze te markeren en te verplaatsen naar een geschikte locatie.

In hoofdstuk 2 staat het wettelijke kader uiteengezet, waaraan getoetst dient te worden. Hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen ingrepen. Hoofdstuk 4 geeft een korte beschrijving van de onderzoeksmethode die gebruikt is. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek besproken en getoetst aan de Flora- en faunawet. Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet. Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet.

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) zijn omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

- Artikel 2:*
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

Tabel 1: De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.

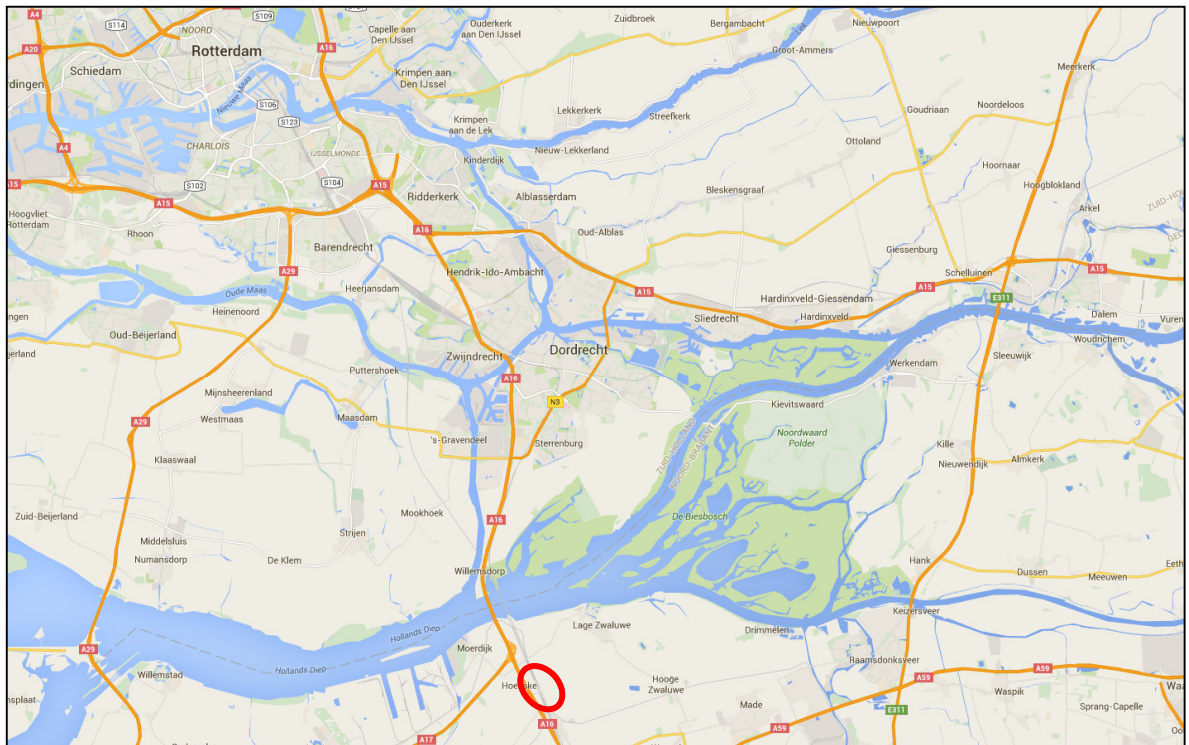
Tabel 2: De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Tabel 3: De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied betreft een deel van het emplacement Lage Zwaluwe, dat gelegen is tussen Moerdijk en Lage Zwaluwe in de provincie Noord Brabant.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied.

Het station is gelegen tussen de weilanden en akkers op zo'n 300 meter van de A16. Ten westen ligt het industriegebied van Moerdijk. Het plangebied ligt aan de oostkant van het emplacement, aan de calamiteitenweg en ten noorden van de Bredasedijk. Het bestaat uit spoor, een calamiteitenweg en de bermen.

Figuur 2. Het plangebied ter hoogte van station Lage Zwaluwe in meer detail (www.google.nl/maps)

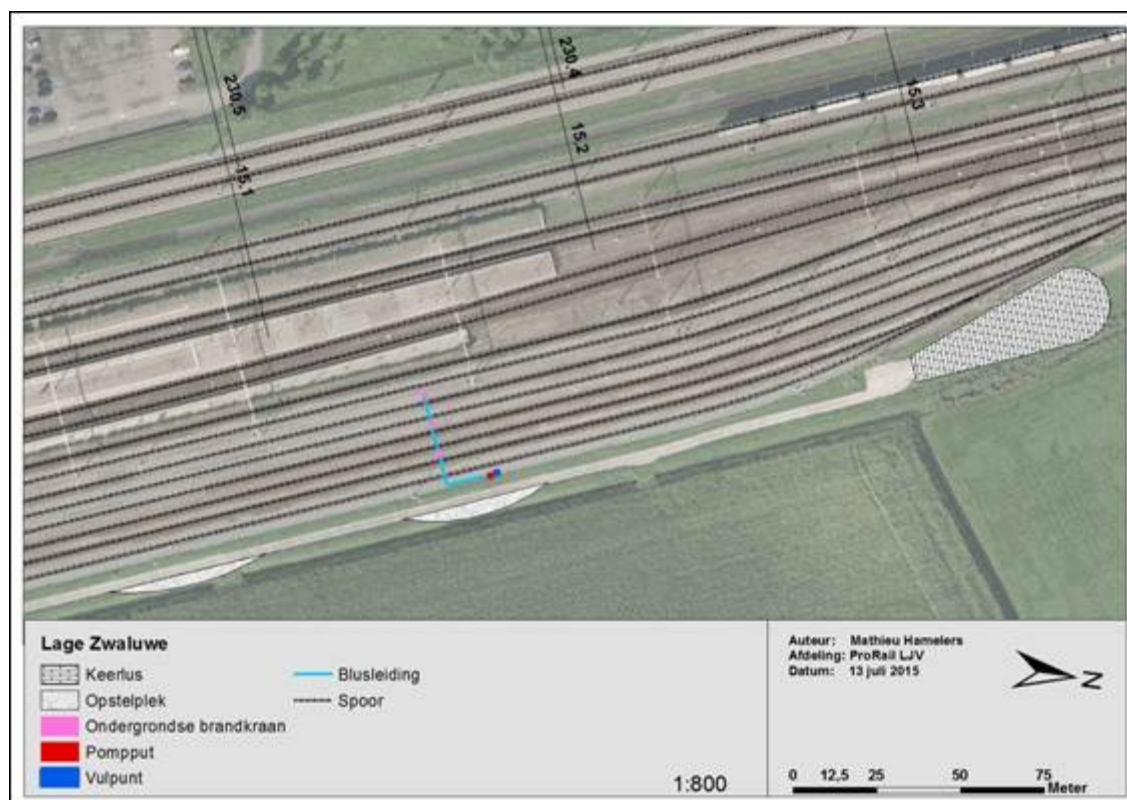

Figuur 3. Impressie van het plangebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

In het kader van het project “*Lage Zwaluwe – blus- en bereikbaarheidsvoorzieningen*” wil ProRail de blusvoorzieningen op het emplacement (station) Lage Zwaluwe verbeteren. De huidige blusvoorzieningen op emplacement Lage Zwaluwe zijn ontoereikend. Daarom is het plan ontwikkeld om een nieuwe pompput, blusleiding en brandkranen aan te leggen. Tevens moet de bereikbaarheid worden aangepast door een keerlus aan te leggen en op twee plekken opstellocaties te creëren naast het / de bestaande onderhoudspad / calamiteitenweg (fig. 4).

Voor de aanleg van de keerlus en opstelplekken wegen zullen er geen bomen en struiken hoeven te worden verwijderd. Wel zal er riet op de plaats van de geplande keerlus moeten worden weggemaaid. Het betreft veelal riet met open plekken met wat ruigteplanten als brandnetel. De sloot(oever) aan de oostzijde van de calamiteitenweg zal intact blijven.

Figuur 4. Overzicht van de ingreep.

4. Onderzoeksmethode

Een aantal beschermde plantensoorten komen in de omgeving van het plangebied voor, en zijn mogelijk ook in het plangebied aanwezig. De soorten die mogelijk voorkomen betreffen tabel 2 soorten van de Flora- en faunawet en bloeien in juni/juli. Voor het onderzoek is het terrein zoveel mogelijk vlakdekkend geïnventariseerd. De vegetatie is zeer hierbij rustig en grondig afgespeurd. De waargenomen beschermde soorten zijn met GPS ingemeten en gemarkeerd.

4.1 Uitwerking en rapportage

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheidt gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

Hiervoor is de Gedragscode van Rijkswaterstaat als basis gebruikt.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

Gedragscode

Omdat het gaat om tabel 2 soorten van de Flora- en faunawet die mogelijk voorkomen, is een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet niet nodig mits aantoonbaar gewerkt wordt conform een door de minister van Economische Zaken (EZ) goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet.

Over planten staat in de gedragscode van Rijkswaterstaat het volgende:

Activiteiten die kunnen leiden tot effecten op planten zijn nagenoeg alle werkzaamheden van ruimtelijke ontwikkeling of beheer en onderhoud op land, water en oever. Vernielen of beschadigen van planten (artikel 8) wordt voorkomen of beperkt door:

- P1 de groeiplaats te sparen bij werkzaamheden. De locaties worden gemarkeerd op kaart en/of in het veld;
- P2 de werkzaamheden uit te voeren buiten de voor de aanwezige soort(en) kwetsbare periode(n).

- P2 de werkzaamheden in ruimte en tijd gefaseerd uit te voeren, zodanig dat niet alle planten in hetzelfde jaar worden aangetast;
- P2 maatregelen te treffen, gericht op overleving zoals het uitgraven en verplaatsen van planten, het winnen van zaden of het in depot zetten van grond met zaden c.q. wortels onder leiding van een ter zake kundige.

Bij het gebruik van een gedragscode hoort een werkprotocol waarin staat hoe te werk wordt gegaan. Deze is te vinden in Bijlage 1.

5. Resultaten

De werkzaamheden die uitgevoerd zullen worden kunnen effect hebben op beschermde soorten. Dit onderzoek is gericht op het voorkomen van beschermde planten en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze soorten.

Op 16 juni 2016 is het plangebied bezocht en is onderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde planten. De vegetatie langs de sloot bestaat uit een grazige vegetatie van voedselrijke gronden zoals glanshaver, witbol, gewone berenklaauw, zevenblad, Engels raaigras, kropaar, braam, kleeftkruid en akkerdistel. Ter hoogte van de keerlus is een dichte rietkraag met groot hoefblad. De berm langs het spoor bestaat uit een schralere vegetatie waarin ondermeer liggende klaver, muizenoor, smalle weegbree, veldlathyrus, vijfvingerkruid en ruige zegge groeien. Tussen de sporen groeit de bleekgele droogbloem. Een pioniersoort van zandige en stenige grond die voorheen zeldzaam was maar de laatste jaren enorm toeneemt, zeker op spoorterreinen.

Zwaar beschermde soorten zijn in het plangebied niet aangetroffen.

6. Conclusies

In het plangebied zijn geen beschermde planten aangetroffen. De werkzaamheden zullen geen overtredingen in het kader van de Flora- en faunawet veroorzaken.

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Koster A. 1991. Spoorwegen, Toevluchtsoord voor plant en dier. Utrecht: Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.

Websites

- www.ndff.nl
- www.google.nl/maps

Bijlage 1: Werkprotocol

Dit werkprotocol is gebaseerd op de gedragscode van Rijkswaterstaat. De onderstaande maatregelen hebben betrekking op beschermde planten. Daarbij is een kleine aanpassing met betrekking tot de periode van verplaatsen aangebracht, die beter past bij de planning van de werkzaamheden, en die geen nadelige gevolgen heeft op de beschermde planten.

- In juni vindt een inventarisatieronde plaats om het voorkomen van beschermde planten in kaart te brengen.
- Aangetroffen exemplaren worden vastgelegd met GPS. Tevens wordt bepaald of de standplaatsen door de werkzaamheden worden aangetast.
- Beschermde planten worden gemarkeerd.
- De gemarkeerde exemplaren worden daarna ruim uitgestoken om wortelbeschadiging te voorkomen en elders buiten de invloedssfeer van de ingreep in een geschikt biotoop voor de betreffende soort teruggeplaatst.
- De uitgestoken exemplaren zullen in emmers worden vervoerd om schade aan de planten zoveel mogelijk te voorkomen.
- Na het terugplaatsen worden de planten bewaterd, om het aanslaan op de nieuwe locatie te bevorderen.
- De nieuwe groeilocaties worden met GPS vastgelegd.
- Het verplaatsen zal op een koele, bewolkte en bij voorkeur op een regenachtige dag worden uitgevoerd.

Deze werkzaamheden zullen worden uitgevoerd door een deskundig ecooloog met kennis van flora.

Ondanks een goede voorbereiding kunnen onverwacht beschermde soorten voorkomen in het plangebied. Bij het aantreffen van tabel 3 soorten en vogels en het niet mogelijk is om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen dan is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen. In dat geval zal zo spoedig mogelijk overleg worden gevoerd met de opdrachtgever en RVO.